

Drahé sestry, milí bratři,

dovolte, abych vám předložil první svazek řady „Studium zasvěceného života“, který obsahuje přednášky prvního dne cyklu „Studium aktuálních témat zasvěceného života“, organizovaného Akademií kanonického práva v Brně ve spolupráci s Kongregací pro instituty zasvěceného života a společnosti apoštolského života, a s podporou Konferencí vyšších představených řeholí v ČR.

Jak bylo řečeno při prezentaci cyklu, obsahem studia jsou především otázky kanonicko-právní, a celé studium je zaměřeno na prohloubení vzdělání a jeho uplatnění v praktickém životě. Cílem studia je přispět k prohloubení právního a teologického rozměru dané problematiky, jakož i plodnému dialogu a spolupráci mezi instituty a diecézemi.

Ve svém pozdravu, tlumočeném prostřednictvím Mons. Carballa, OFM, arcibiskupa-sekretáře Kongregace pro zasvěcený život, vyjádřil prefekt Kongregace, kard. João Braz de Aviz, nejen radost z této iniciativy, ale i naději, že tato studia budou moci přispět k *Mutuae Relationes* (vzájemným vztahům), ke společenství (*comunio*), k vzájemnému sdílení a spolupráci mezi instituty navzájem a k trvalé formaci zasvěcených osob, žijících v České republice.

Tento první svazek obsahuje úvodní přednášku arcibiskupa-sekretáře, Mons. Carballa, OFM, o poslání Kongregace pro praxi zasvěceného života, které nespočívá jen v tom, že má dohlížet na zasvěcený život v církvi, ale spíše v dialogu mezi Apoštolským stolcem a jednotlivými instituty. Oproti minulosti Kongregace nabyla direktivnější ráz, který je ovšem třeba charakterizovat ve smyslu „pastoračního“ rozvoje a animování. Kvalifikovaným vyjádřením této role Kongregace jsou různé formy vztahů, které Kongregace navazuje, a to jak vzhledem k jednotlivým institutům, tak i různým institucím zasvěceného života, jako jsou federace či konfederace, unie generálních představených, konference vyšších řeholních představených, atd., ale vůči jednotlivcům, a to prostřednictvím různých dovolení, indultů, dispenzí, apod.

Vedoucí odboru schvalování a zřizování institutů, P. Leonello Leidi, C.P., ve své obsáhlé přednášce nejdříve vyložil podstatu jednotlivých kanonických forem zasvěceného života, který patří „nepopíratelně k životu a svatosti církve“ (LG 44). Po té vylíčil životní cestu řeholního institutu, od jeho schválení a zřízení, přes případné spojení či sloučení s jiným institutem, pokud se stane, že instituty nedávají oprávněnou naději na další plodné působení (právní instituty tak aktuální i v našich podmínkách), až k jeho případnému zrušení, pokud z nějakého důvodu není možno uskutečnit spojení či sloučení s institutem jiným. Všechny tyto kroky se vždy musí dít v dialogu a ve spolupráci s diecézními biskupy. A konečně v poslední části své přednášky se P. Leonello věnuje neméně důležitému tématu, tzv. novým formám zasvěceného života (kán. 605). Předkládá eklesiologická kritéria pro rozlišování, vycházející z dokumentů magisteria, zejména z čl. 12 a 62 apoštolské exhortace *Vita consecrata*, a praxe Kongregace. Podle posledního dekretu Kongregace potvrzeného papežem, diecézní biskup zřizující novou formu zasvěceného života, je povinen toto s Kongregací konzultovat, a to pod trestem neplatnosti zřizovacího dekretu. V příloze najdete, jak tento dekret, tak i návody, jak postupovat v případě zřízení, sloučení, spojení či případně zrušení institutu.

V závěrečné přednášce ředitel institutu kanonického práva z katolické univerzity v Lublině, P. Ambroży Skorupa, SDS, vysvětluje důležité pojmy exempce a autonomie řeholních institutů. Pojem exempce řeší vlastně vztah mezi diecézními biskupy a řeholníky. Má svou dlouhou historii, během níž došlo k značnému posunu jeho významu. Současná kodex institut exempce (tj. vynětí řeholního institutu z pravomoci biskupa a jeho podřízení přímo papeži) zachoval, a doplnil ho institutem tzv. spravedlivé samostatnosti (pokud jde život institutu, jeho řízení a kázeň). Její realizace je svěřena vedení institutů – představeným a kapitulám. Tato samostatnost však není absolutní, netýká se veřejné bohoslužby, péče o duše a jiné apoštolské činnosti než jsou vlastní díla řeholního institutu; v těchto oblastech řeholníci podléhají moci biskupů a mají jim prokazovat oddanou poslušnost a úctu.

Cílem spravedlivé samostatnosti je nasměřovat život členů tak, aby institut věrně zachovával své charisma a biskup by ji měl respektovat a chránit ji. Ale je třeba mít na paměti, že nad spravedlivou samostatností je život církevního společenství. Proto je nezbytná vzájemná spolupráce mezi diecézí a řeholním institutem, aby na jedné straně institut obohacoval Boží lid svým charismatem, a na straně druhé, aby zde byla pastorační otevřenost církevních pastýřů vůči uskutečňování těchto charismat.

Sestry a bratři, tolik stručná prezentace této publikace. Přeji vám, aby vám dala možnost znovu promýšlet fakta, která jste mohli slyšet na přednáškách, a aby nejen tato první část cyklu a její grafické zpracování, ale celé „Studium“ bylo pro vás obohacením.

Věřím, že se naplní náš hlavní záměr, a to nejen přispět k prohloubení právního a teologického rozměru problematiky řeholního práva, ale i poskytnout vhled do praxe Kongregace v různých oblastech zasvěceného života, která je nakonec určující i pro naše praktikování obecných norem řeholního práva. Přál bych si, aby vám tato publikace i celý kurs byl pomocí i při řešení různých záležitostí vlastního institutu, kterými se ve své praxi setkáte. Ať vám Pán žehná ve vaší práci!

P. Josef Jančář, O.Carm.
víceprezident Akademie kanonického práva v Brně
a biskupský delegát pro zasvěcený život v brněnské diecézi

V Brně, 2. února 2017
Svátek Uvedení Páně do chrámu
a Den zasvěceného života